

Natura 2000 gebied 138 – Weerter- en Budelerbergen & Ringselven

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Hogere zandgronden
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL2003065/9801035 + NL9802209
Beschermd natuurmonument:	-
Beheerder:	Defensie, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Brabants Landschap en Limburgs Landschap
Provincie:	Noord-Brabant, Limburg
Gemeente:	Cranendock, Nederweert, Someren, Weert
Oppervlakte:	3.179 ha

Gebiedsbeschrijving

Dit gebied bestaat uit de deelgebieden Weerterbos, Ringselven en Kruispeel (Habitatrichtlijngebied) en de Hugterheide en de Weerter- en Budelerbergen (Vogelrichtlijngebied).

Het Weerterbos is een oud bosgebied. Daarvoor was het een moerasgebied omgeven door heide en moeras. Het wordt gekenmerkt door een gecompliceerde bodemopbouw met leemarm en lemig dekzand en lokale veenontwikkeling. Soortenarme dennenaanplanten bepalen tegenwoordig in sterke mate het aanzien van het terrein. Op natte delen, in slenken en geïsoleerde laagtes staat relatief zuur berkenbroekbos. In deze laagten liggen vele watertjes en worden zwak gebufferde vennen hersteld.

De Hugterheide ligt in Noord Brabant en is een bosgebied dat voornamelijk bestaat uit grove dennen en is aangeplant op stuifzand. De stuifzanden zijn nog duidelijk te herkennen in het heuvelachtige terrein. Het naastgelegen gebied Hugterbroek en 'In den Vloed' aan de Limburgse zijde bestaan uit moeras en bos.

De Weerter en Budelerbergen bestaan uit een aaneengesloten (naald)bosgebied met een centraal gelegen heide- en stuifzandterrein.

Het Ringselven en de Kruispeel zijn gelegen aan weerszijden van de Zuid-Willemsvaart. Het Ringselven is een ven omgeven door moerasvegetaties. De Kruispeel bestaat uit berken- en elzenbroekbossen, met enkele vennen gelegen langs de Tungelroysche beek.

Begrenzing

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht. Ook een schietbaan van Defensie (ca. 6,5 ha) is op kaart geëxclaveerd.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Onlogische verschillen (< 25 ha) tussen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn opgeheven door de meest ruime grens aan te houden.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plaatsen aangepast:

- Kievitsloop en aangrenzende gronden (in het noorden van het gebied) zijn komen te vervallen omdat hier geen habitatwaarden aanwezig zijn (ca. 61 ha).
- Het bosgebied tussen Maarheeze en de Heugterweg en de Hugterheide (408 ha) is uit de begrenzing verwijderd omdat het merendeels naaldbosaanplant betreft zonder habitatwaarden (het eerstgenoemde deelgebied blijft Vogelrichtlijngebied).
- De agrarische enclave van het Maarheezerveld ten oosten van de Heugterweg, dat onderdeel is van het Vogelrichtlijngebied, is toegevoegd (32,5 ha).
- Bij In den Vloed zijn enkele percelen nieuwe en bestaande natuur (eigendom Limburgs Landschap) toegevoegd teneinde een logischere begrenzing te bewerkstelligen.
- Aan de zuidoostpunt van het Weerterbos zijn een aantal percelen die geen betekenis hebben voor de instandhouding van het gebied (4,8 ha) uit de begrenzing verwijderd.
- Langs de Zuid-Willemsvaart is het deelgebied Kruispeel benoorden de vaart in westelijke richting uitgebreid tot aan de provinciegrens wegens het voorkomen van *H7210 galigaanmoerassen en aan de noordzijde iets verkleind (dennenaanplant). Dit betekent per saldo een uitbreiding van het Habitatrichtlijngebied van ca. 50 ha. Beide delen zijn en blijven Vogelrichtlijngebied.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is op een plaats aangepast: ten oosten van Vrakker zijn twee akkers buiten de begrenzing gebracht omdat hier geen vogelwaarden aanwezig zijn (ca. 3,3 ha).

De begrenzingen van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) én van het Vogelrichtlijngebied zijn op een aantal plaatsen aangepast:

- Aan de noordoostkant van het deelgebied Kruispeel (bezuiden de vaart) is de begrenzing rechtgetrokken en gelijkgetrokken met het eigendom van Natuurmonumenten (per saldo uitbreiding van 0,4 ha).

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitatype
H3130	Zwakgebufferde vennen
H7210	Galigaanmoerassen
H91D0	Hoogveenbossen

Habitatrichtlijnsoorten

H1149	Kleine modderkruiper
H1166	Kamsalamander
H1831	Drijvende waterweegbree

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
A224	Nachtzwaluw - b
A246	Boomleeuwerik - b
A276	Roodborsttapuit - b

Voorstel voor het verwijderen uit de database:

H1134	Bittervoorn ¹⁶
A292	Snor - b ¹⁸

Kernopgaven

- 6.02 **Zwak gebufferde vennen:** Kwaliteitsverbetering (ook latere successiestadia) van zwakgebufferde vennen H3130 mede als habitat voor gevlekte witsnuitlibel H1042 en geoorde fuut A008.
- 6.08 **Structuurrijke droge heiden:** Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihals A233 en tapuit A277.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

- H3130** **Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea***
- Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting In het Weerterbos is de laatste tien jaar gewerkt aan het herstel van zwakgebufferde vennen. De aanwezige vennen zijn momenteel goed ontwikkeld. De vennen maken deel uit van een systeem van doorstroomvennen dat in het verleden het brongebied van de Sterkselse Aa vormde. Uitbreiding van het habitatype is hier zeer kansrijk waardoor het gebied in de toekomst een zeer grote bijdrage levert aan het landelijke doel voor het habitatype. In het Ringselven en de Kruispeel komen goede en matige voorbeelden van het type voor.
- H7210** ***Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae***
- Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Toelichting Het Ringselven bevat de grootste aaneengesloten oppervlakte van galigaanmoerassen in ons land. Galigaan kan zich hier mede door de verontreiniging van de bodem goed handhaven (weinig concurrentie). Alleen langs de randen komen *Caricion davallianae*-soorten in het type voor. De beoogde kwaliteitsverbetering betreft verjonging en vergroting van de soortenrijkdom.
- H91Do** ***Veenbossen**
- Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Hoogveenbossen komen momenteel voor in het Weerterbos over een beperkte oppervlakte en grotendeels in de vorm van degradatiestadia. Er zijn goede mogelijkheden voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering.

Soorten

H1149

Kleine modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper is bekend uit het gebied, maar omdat recente verspreidingsgegevens en gegevens over populatiegrootte ontbreken, wordt vooralsnog geen hoger doel gesteld.

H1166

Kamsalamander

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kamsalamander is aangetroffen in het Ringselven. Het betreft een sterk geïsoleerde en daardoor kwetsbare populatie.

H1831

Drijvende waterweegbree

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop voor uitbreiding populatie.

Toelichting De drijvende waterweegbree komt in het gebied voor in zwakgebufferde vennen en zal profiteren van uitbreiding habitatype H3130 zwakgebufferde vennen.

Broedvogels

A224

Nachtzwaluw

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting De nachtzwaluw is van oudsher een broedvogel van open heidevelden (stuifzandheiden met struikhei) en zandverstuivingen. Zo werden in 1985 23 paren geteld. In de periode 1999-2003 werden gemiddeld 18 paren vastgesteld met een maximum van 22 in 2000. De soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Zuidoost-Brabant ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A246

Boomleeuwerik

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 65 paren.

Toelichting Van oudsher is de boomleeuwerik een broedvogel van open heidevelden (stuifzandheiden met struikhei) en zandverstuivingen. In de periode 1999-2003 werd het aantal geschat op circa 65. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A276

Roodborsttapuit

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting Van oudsher is de roodborsttapuit een broedvogel van de heidevelden. In de periode 1999-2003 wordt het aantal geschat op circa 20. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Zuidoost Brabant ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H3130 Zwakgebufferde vennen	-	+	>	>
H7210 Galigaanmoerassen	-	+	=	>
H91D0 Hoogveenbossen	-	+	>	>

<i>Soorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1149 Kleine modderkruiper	+	-	=	=
H1166 Kamsalamander	-	-	=	=
H1831 Drijvende waterweegbree	-	+	>	>

<i>Broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A224 Nachtzwaluw	-	-	=	=
A246 Boomleeuwerik	+	-	=	=
A276 Roodborsttapuit	+	-	=	=

¹⁶ Op basis van recente informatie blijkt de soort niet voor te komen binnen de (huidige) begrenzing van het Natura 2000 gebied of het gebied kan onvoldoende bijdrage leveren.

¹⁸ Aantal thans lager dan 1% van de Nederlandse broedpopulatie of het gebied kan onvoldoende bijdrage leveren aan sleutelpopulatie.